

Oksana Hrydzhuk,
*PhD (Candidate of Philological Sciences), associate professor,
Department of Sociology and Cultural Studies, National Forestry University of Ukraine,
103, Gen. Chuprynky Str., Lviv, Ukraine*

SPECIFICS OF COMPONENTS OF LANGUAGE AND COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS MAJORING IN FORESTRY

The issue of determining the components of the language and communicative competence of students – future professionals of forestry is considered. The relevance of the study is determined by the need for forming the proper level of professionally oriented language and communicative abilities and skills in students majoring in forestry. The aim of the article is to identify and describe the components needed to build an effective model of the formation of students' language and communicative competence. The following main components of it are named and described: linguistic, sociolinguistic and pragmatic. The orthoepic, orthographic, lexical, grammatical and stylistic competencies were distinguished within the linguistic component. Value-semantic and socio-cultural competencies are the content of the sociolinguistic component. The pragmatic component consists of terminological, speech text, culture and language, lexicographic competencies. The speech text component, in its turn, is divided into text-interpreting and text-creating ones. The required level of the professional language and communicative competence of a student majoring in forestry can be formed under the condition of the development of his/her language and communicative professionally oriented skills. The basic skills are the following: the choice of the language means depending on the conditions of communication in different styles and genres; reasonable use of language means (including terms) according to the norms of modern Ukrainian standard language; building texts of different genres of scientific and educational substyle belonging to the style of scientific prose; effective communication when performing professional activities. The parallel development of a student's environmental and professional competences we consider as another condition for the formation of the proper level of the language and communicative competence of a student – future professional of forestry industry. The formation of language and communicative competence will facilitate the increase of the level of general competencies of students majoring in forestry, in particular: the ability to communicate in the official language both orally and in writing; the ability to study and master modern profession-related knowledge; the ability for search, processing and analysis of the information from different sources.

Keywords: competence, competency, linguistic component, sociolinguistic component, pragmatic component.

Рецензент: д. пед. н., проф. І. В. Бужина

Подано до редакції 20.06.2016

УДК: 378.1:78:17.023.34

Лю Цзя,
*аспірант кафедри музичного мистецтва і хореографії,
Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського,
вул. Фонтанська дорога, 4, м. Одеса, Україна*

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРАНТІВ-ВОКАЛІСТІВ ДО ІННОВАЦІЙНО-ФАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглядаються питання підготовки студентів магістратури – майбутніх співаків, викладачів вокального мистецтва до фахової діяльності на засадах оволодіння ними інноваційних технологій. Схарактеризовано головні напрямки у підготовці майбутніх фахівців до розробки й застосування інноваційних технологій у вокально-навчальній діяльності. Обґрунтовано педагогічні умови, які уможливають оволодіння студентів інноваційними технологіями та їх успішне застосування у виконавській і викладацькій діяльності вокаліста.

Ключові слова: вокальна підготовка, інноваційні технології, педагогічні умови, вокальне виконавство, викладач вокалу.

Постановка проблеми. В останнє десятиріччя у педагогічній дійсності все більший інтерес привертає застосування інноваційних технологій як чинника, що сприяє оптимізації підготовки фахівців музичного профілю. Натомість, питання підготовки студентів до

інноваційно-фахової діяльності у процесі навчально-вокальної діяльності в науково-методичній літературі не ставали предметом спеціального дослідження, що зумовлює актуальність їх розгляду в межах даної статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню сутності й специфіки інноваційних технологій у сучасній педагогіці приділяється суттєва увага. Більшість науковців пов'язує технологічність педагогічного процесу з його системністю, запрограмованістю (алгоритмізацією) процесу взаємодії викладача та учнів, з його спрямуванням на гарантоване досягнення поставленої мети на засадах уніфікації системи масової освіти й виховання, стандартизації, виведення творчого процесу на більш високий рівень упорядкування виховної системи [3].

Проблемам застосування інноваційних технологій у процесі підготовки студентів музично-педагогічних навчальних закладів приділяли увагу Б. Демір, Г. Падалка, О. Ростовський, Цань Нань, О. Щолокова та ін. Специфіку їх застосування у процесі вокальної підготовки досліджували А. Козир, В. Міщанчук, Н. Овчиннікова, Сі Даофен. Процес упровадження інноваційних технологій пов'язується з динамічністю процесу здобуття знань, вмінь та навичок вокального мистецтва, самостійним добором творів для роботи з учнями, формуванням здатності до самоаналізу й самооцінки (Р. Лоцман), з уявленням про цілісність поняття вокальної підготовки, яка утворюється на засадах наукових основ вокальної педагогіки та усталеної практики емпіричного досвіду (Г. Стасько), підготовкою до концертної та педагогічної діяльності (Л. Тоцька, О. Устименко-Косорич), формуванням у студентів здатності до самовдосконалення вокально-виконавської та педагогічної діяльності (Н. Кьон, Н. Толстова, Цзян Хепін).

Мета статті – виявити педагогічні умови, які мають забезпечувати підвищення якості фахової підготовки студентів у процесі навчання співу на засадах упровадження інноваційних технологій.

Завдання статті – обґрунтувати й охарактеризувати комплекс педагогічних умов, які уможливають успішне залучення вокалістів-магістрантів до інноваційно-творчих пошуків у процесі підготовки до двох різновидів навчальної діяльності: виконавської та педагогічної.

У процесі дослідження застосовано **методи** аналізу, синтезу та узагальнення даних наукової літератури, прогнозування й моделювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. У основу визначення педагогічних умов залучення вокалістів-магістрантів до інноваційно-творчої діяльності покладено аналіз форм їх прояву у процесі підготовки до фахової діяльності. До них віднесено:

- інноваційні методики й засоби формування техніки вокального інтонуювання;
- інноваційні підходи до оволодіння майстерністю розробки й втілення вокально-художнього образу засобами вокального виконавства,
- новітні ідеї щодо підготовки репертуару на рівні текстового, технічно-виконавського та інтерпретаційно-творчого завдань;

- застосування сучасних технологій задля удосконалення навичок художньо-творчого спілкування з публікою та партнерами у процесі вокально-виконавської діяльності;

- підготовку до впровадження інноваційних технологій у педагогічну практику;

- методико-теоретичний аналіз переломлення набутого досвіду застосування інноваційних технологій через дидактичні знання та узагальнення вокально-інноваційного доробку провідних науковців і практиків;

- практичну апробацію застосування інноваційних технологій у навчально-викладацькій діяльності.

В обґрунтуванні педагогічних умов засвоєння студентами інноваційних технологій виходимо з того, що на цей процес суттєво впливає комплекс чинників, головними з яких вважаємо: психолого-педагогічну атмосферу, за якої здійснюється підготовка студентів до діяльності інноваційного типу; особистісно-фахові властивості студентів у сукупності характерологічних рис, властивих творчо налаштованому індивіду, його креативних та музично-творчих здібностей; набуття досвіду виконавсько-творчої, методико-організаційної та практичної діяльності впровадження інноваційних технологій у вокально-викладацькій діяльності та здатності до його критичного аналізу й подальшого удосконалення.

Розглянемо більш детально зв'язок зазначених педагогічних умов та забезпечення сприятливих можливостей для включення студентів у діяльність інноваційного типу в галузі вокальної освіти.

У низці психолого-педагогічних праць, присвячених проблемам залучення особистості до діяльності інноваційного типу, відзначається, що її характер є творчим і потребує значних енергетичних та інтелектуальних ресурсів, емоційно-вольових зусиль, на прояв яких суттєво впливає стиль спілкування, в якому відбувається діяльність, тобто психологічний клімат, в якому знаходиться особистість.

Науковці характеризують психологічний клімат як об'єктивно існуюче явище, що виникає під впливом двох чинників, а саме: загальної соціально-психологічної атмосфери суспільства і включення у широке соціальне середовище певного колективу та мікросоціальних умов, які складаються в надрах його діяльності й проявляються у ділових і міжособистісних взаєминах його учасників, їхніх сумісних ціннісних орієнтаціях, моральних нормах й інтересах, проявляючись у стилі спілкування й поведінки. Сукупність цих чинників визнається основою емоційно-психологічного настрою колективу, психологічної атмосфери, яка панує в ньому (В. Бойко, Є. Кузьмін, М. Обозов, А. Щербань).

Психологічний клімат, який характеризує навчальну установу, розуміється як сформованість ділових і міжособистісних стосунків між її членами, певний характер стилю та емоційного забарвлення спілкуван-

ня як між адміністративними органами, професорсько-педагогічним складом і студентством, так і всередині цих головних угруповань.

Питання забезпечення комфортного психологічного клімату в освітньо-педагогічній сфері пов'язується із втіленням концептуальних положень гуманізації освітнього процесу (В. Кан-Калік, О. Кузьменко, В. Леві, Л. Павлова, В. Полторацька, Н. Тарасевич), педагогіки співробітництва, демократичного стилю педагогічного спілкування (В. Бех, Л. Коган, А. Макаренко, К. Платонов, В. Сухомлинський та ін.). У працях науковців переконливо доведено, що якість педагогічного процесу залежить як від методів виховання, так і від тих взаємовідносин, які встановлюються між викладачами та їхніми вихованцями [1; 4].

У сфері музично-педагогічної діяльності психологічний клімат відіграє надзвичайно важливу роль, що пояснюється, по-перше, специфікою художньо-образного змісту навчальної діяльності, який потребує постійної стимуляції художньо-творчих проявів студентів, активізації їхнього позитивного настрою, емоційності, внутрішньої впевненості, розкутості, психологічної сміливості, імпровізаційності, творчого натхнення (інсайту) у вирішенні творчо-проблемних завдань; по-друге – значущістю особистісно-індивідуалізованого, забарвленого художніми емоціями та особистісними почуттями стилю спілкування; по-третє – провідною роллю психологічного стану учасників процесу творчого музикування, яке потребує здатності до максимальної сконцентрованості уваги, опосередкованого спілкування засобами мистецтва, вдосконалення стилю творчого співробітництва, відсутності страху перед можливими помилками і т.п. (А. Козир, В. Орлов).

Отже, процес оволодіння інноваційними технологіями та стимуляції здатності студентів до їх розробки й упровадження у значній мірі залежить від психологічної атмосфери, яка панує на заняттях.

В обґрунтуванні другої педагогічної умови звернемо увагу на те, що здала досягнення успішності у засвоєнні знань та навичок, необхідних для розробки та впровадження інноваційних ідей і технологій, наявності психологічно-комфортного клімату недостатньо. Включення в інноваційну діяльність потребує внутрішньої активності суб'єкта діяльності, здатності до пошуку неординарних рішень, інтересу до створення новацій та розв'язання суперечностей, потребою у винахідництві, тобто домінантно-творчої вмотивованості, до здатності постійно перебудовувати набуті знання та навички, оволодівати певною операціональною базою діяльності інноваційного типу.

Роль особистісних якостей у підготовці студентів до педагогічно-інноваційної діяльності є безумовною, при цьому науковці надають значення різним аспектам їх прояву. Головними чинниками розвитку здатності до діяльності інноваційно-творчого характеру більшість вчених називає пізнавальну та перетворю-

вальну активність. Психологічні дослідження засвідчують, що пізнавально-дослідницький інстинкт є природною рисою людини, натомість за різних умов (впливу середовища, зокрема характеру навчальної діяльності), однак у одних цей рефлекс розвивається й стає основою вічного пошуку, незадоволеності досягнутими результатами, бажанням покращити їх, удосконалити власні можливості; у інших цей рефлекс губиться під впливом обставин, небажання проявляти значні зусилля, яких потребує інноваційна діяльність.

Надзвичайно цікаво, що І. Павлов відносив потребу в пошуковій діяльності до числа вітальних, тобто визначальних для життєдіяльності. При цьому він підкреслював її принципову відмінність від інших вітальних потреб, яка полягає у тому, що вона практично не насичується. Отже, потреба в пошуку (пошукова активність) виступає в ролі психофізіологічної основи творчості.

Тим не менш, значна кількість людей, як зазначалося неодноразово в дослідженнях соціологів і біографів, обираючи життєвий шлях, уникає систематичної діяльності, яка потребує застосування творчих здібностей; як наслідок, вони відчувають емоційний дискомфорт у проблемних ситуаціях, коли необхідно зробити вибір, самостійно прийняти рішення.

Як зазначають дослідники, це дозволяє визначати однією з головних відмінностей творця не просто відсутність страху перед проблемною ситуацією, а прагнення до неї, а також уміння використовувати нестабільність, неоднозначність задля задоволення своїх потреб у творчості. Навпаки, у людей з низьким творчим потенціалом ситуації з високим ступенем невизначеності (проблемні ситуації), в яких і активізується пошукова активність, зазвичай викликають дискомфорт (О. Савенков, В. Ротенберг, С. Бондаренко). Все це вказує на те, що проблема виховання вчителя, здатного до творчого пошуку, неоднозначна і потребує всебічного розгляду.

Найбільш часто вченими виділяються такі ознаки прояву творчої спрямованості особистості, як здатність до створення суб'єктивно оригінального продукту, сміливе відхилення від шаблонів, незалежність суджень, готовність до ризику, ініціативність; наполегливість; висока самоорганізація; працездатність; інтерес до пошуково-творчого процесу, потреба в напруженій самостійній діяльності та постійному оновленні й варіюванні, організаторські здібності; самовимогливість та незадоволеність отриманими результатами й у той же час упевненість у своїх можливостях, уміння захищати отримані результати.

Надзвичайно вдалим виявляється визначення взаємозв'язку творчо-пошукової діяльності та мотивації, встановлене С. Сисоєвою, яка зазначає, що творча, пошукова діяльність – це похідні інтелекту, який заломлюється через мотиваційну сферу особистості, при чому остання або гальмує, або стимулює її прояв, що доводить, що позитивна мотивація суттєво впли-

ває на успішність пошуково-інноваційної діяльності та її ефективність [6].

Не менш важливою є здатність майбутнього фахівця до створення належного психологічного клімату у його власній педагогічній діяльності, включення вихованців у спілкування особливого, творчо-спрямованого, індивідуалізованого типу, що потребує, за ствердженнями В. Кан-Каліка, О. Леонт'єва, А. Хуторського, наявності цілого комплексу комунікативно-творчих властивостей, мобілізації всіх інтелектуальних та емоційних ресурсів, здатності до управління власною поведінкою, здатністю до емоційно-вольової саморегуляції.

Отже, ефективність підготовки майбутніх учителів музики до інноваційно-творчої діяльності у значній мірі залежить як від активізації їхньої особистісної зацікавленості, так і від сформованості всього ресурсу емоційно-вольових, інтелектуальних можливостей, здатності до концентрованих емоційно-вольових зусиль, тобто – від сформованості певних особистісних якостей.

Узагальнюючи дослідження у галузі структури особистісних властивостей, які впливають на якість самостійної та пошуково-творчої діяльності майбутнього вчителя співу, відзначимо чотири головні блоки, а саме:

– блок особистісних властивостей, пов'язаних із мотиваційно-ціннісним ставленням студентів до діяльності інноваційного типу, який проявляється у зацікавленості студентів опануванням новітніх технологій та прояву ініціативи до їхнього вдосконалення та всебічного застосування у своїй навчальній та майбутній фаховій діяльності;

– блок особистісно-творчих властивостей, які охоплюють емоційно-вольову сферу та проявляються у здатності до психологічної розкутості, імпровізаційності, екстравертності, яскравості музично-творчих проявів, певній педагогічній сугестивності, сміливості та наполегливості у невизначених ситуаціях пошуково-творчого характеру, в здатності до емоційно-вольової саморегуляції, подолання перешкод як об'єктивного, так і суб'єктивного роду тощо;

– ділові властивості, які зумовлюють спроможність до засвоєння та впровадження інноваційних технологій, зокрема – здатність до швидкого реагування, входження у проблемну ситуацію, прояву цілеспрямованості й організованості в діяльності творчого характеру, відповідальності за їхню якість і довершеність; здатність до діалогічно-творчого педагогічного спілкування, самостійності мислення й дій, прогнозування й планування своєї творчопізнавальної та інноваційно-пошукової діяльності, досягнення високих результатів у «режимі економії» внутрішніх особистісно-творчих ресурсів;

– творчо-компетентнісні властивості, які виражаються у когнітивній та операціональній готовності до музично-педагогічної (вокальної) діяльності інноваційного типу, базуються на розвинених музично-

творчих здібностях і зумовлюють активність музично-педагогічної уяви, розвиток творчо-рефлексивної свідомості, оволодіння інноваційними технологіями та їх самостійне вдосконалення, створення й впровадження.

Додамо, що у здійсненні педагогічно-інноваційної діяльності важливими є і моральні якості, які впливають певним чином на її процес, а саме – повага до індивідуальності інших особистостей, тактовність у аналізі творчих проявів своїх вихованців, готовність до їх об'єктивного оцінювання. Ці міркування перекликаються із визначенням **О. Музикою** базових параметрів творчої особистості, які включають активність, відкритість, розвинену уяву, свободу самовираження, а також морально-ціннісні орієнтації, ступінь відповідальності особистості [5].

Ураховуючи те, що перевірка дієвості творчих ідей й припущень музиканта-педагога позначаються на процесі навчання співака, стані його вокального апарату, зазначимо, що це посилює питому вагу професійної відповідальності щодо їх застосування, відомої обережності, здатності до об'єктивної самокритики та адекватної самооцінки своїх ідей та музично-методичних інновацій. Отже, інноваційна активність майбутнього вчителя має бути зваженою, всебічно обгрунтованою, критично осмисленою. Таким чином, ми приєднуємося до думки О. Татушко, яка зазначає, що у підготовці майбутнього фахівця в галузі освіти необхідно активізувати усвідомлення студентами своєї соціальної відповідальності та значущості постійного фахового самовдосконалення [8].

Отже, сприяння формуванню зазначених особистісних властивостей має підвищити здатність студентів до засвоєння інноваційних технологій та їх застосування й подальшого удосконалення у фахово-практичній діяльності.

В обгрунтуванні третьої умови – організації поетапної підготовки студентів-вокалістів до фахово-інноваційної творчості у виконавській, методико-теоретичній та викладацько-практичній формах навчальної діяльності ми виходимо з того, що основою здатності до вдосконалення існуючих, розробки власних інноваційних технологій та здатності їх втілення у навчальний процес є, по-перше, практичне володіння певними технологіями, їх апробація у власній вокально-навчальній та виконавській діяльності, а по-друге – ґрунтовне усвідомлення їхніх особливостей, відмінностей від загальноприйнятих методів, оволодіння методологічними засадами, принципами й практичними формами їх застосування у практично-викладацькій роботі.

Дійсно, оволодіння інноваційними технологіями та розробка нових прийомів і методів навчання у сфері вокального виконавства є надзвичайно складним і неоднозначним процесом: по-перше, у вокальній педагогіці переважає емпіричний шлях навчання, що зумовлює важливість оволодіння викладача тими прийомами та способами, які він має формувати у свого учня. По-друге, у формуванні вокальної майс-

терності надзвичайно велику роль відіграють індивідуальні особливості співака, тому методи й поради, які підходять одному з них, можуть бути повністю неприйнятними для іншого, тобто кожен інноваційний прийом має бути всебічно досліджений та методично усвідомлений з боку потенційних наслідків, як позитивних, так і можливих негативних. Отже, майбутній викладач вокалу має апробувати на власному досвіді всі ті новації, які він вважає коректними й ефективними, усвідомити їхню сутність, проаналізувати з погляду методологічної обґрунтованості, психолого-педагогічної доцільності, надання їм варіативності відповідно до вікових та індивідуальних можливостей співаків і на цих засадах приступати до апробації інноваційних технологій на заняттях з педагогічної практики [4].

У визначенні етапів формування в магістрантів здатності до розробки та застосування інноваційних технологій скористаємося класифікацією різновидів педагогічно-творчої діяльності вчителя, адаптованою до проблем дослідження, розробленою С. Сисоєвою. В результаті будемо розрізняти 1-й, вищий рівень – творчо-наслідувальний; 2-й рівень – творчорационалізаторський; 3-й рівень – інноваційно-конструктивний; 4-й рівень – інноваційно-індивідуальний [6].

Діяльність, віднесена до творчо-наслідувального рівня, передбачає, що вчитель працює на основі вироблених нетрадиційних методик, рекомендацій, досвіду; відбирає ті, які найбільше відповідають конкретним умовам його праці, індивідуально-психологічним особливостям учнів. Творчорационалізаторський

рівень передбачає, що вчитель на основі аналізу свого досвіду, конкретних умов власної педагогічної діяльності вносить корективи у свою роботу, вдосконалює, модернізує деякі елементи існуючих рекомендацій, методик, досвіду відповідно до нових завдань. Інноваційно-конструктивний рівень характеризує діяльність викладача, який на основі свого досвіду, самоаналізу власної діяльності, методичних, психолого-педагогічних знань, конструює власний оригінальний варіант вирішення вокально-педагогічної проблеми. Інноваційно-індивідуальний рівень відповідає здатності викладача вирішувати вокально-педагогічні проблеми на принципово нових засадах, які відрізняються оригінальністю та високою результативністю.

Важливим аспектом у втіленні зазначеної педагогічної умови є оволодіння студентами технологіями діагностики та моніторингу, що має забезпечувати максимально раннє виявлення тих або інших недоліків у застосуванні інноваційних технологій, визначення помилок, якщо вони виникають в процесі апробації нових прийомів і методів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, завдяки застосуванню зазначених педагогічних умов досягається більш високий рівень оволодіння студентів інноваційними технологіями, розширюються їхні можливості удосконалення своєї навчальної, виконавської та майбутньої педагогічної діяльності.

Подальше дослідження має включати аналіз та обґрунтування методів, які сприяють найбільш успішній інноваційно-пошуковій діяльності студентів у процесі оволодіння вокально-фаховою діяльністю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех В. П. Человек и Вселенная: когнитивный анализ : монография / В. П. Бех. – 2-е изд., доп. – Запорожье : Просвіта, 2003. – 148 с.
2. Коган И. М. Творческий поиск: энергомотивационный аспект / И. М. Коган // Вопросы психологии. – 2002. № 3. – С. 138-146.
3. Кларин М. В. Педагогическая технология в учебном процессе. Анализ зарубежного опыта / А. М. Кларин. – М. : Знание, 1989. – 80 с.
4. Кьон Н. Г. Функції сольфеджіо у формуванні навичок самостійного музикування студентів музично-педагогічного навчального закладу / Н. Г. Кьон, Т. В. Мажара // Науковий вісник ПДПУ ім. К. Д. Ушинського. Спецвипуск. Мистецька освіта: сучасний стан і перспективи розвитку. – Одеса, 2007. – Ч. 2. – С. 45–51.
5. Музыка О. Я. Синергетична концепція розвитку творчих здібностей особистості / О. Я. Музыка //

REFERENCES

1. Bekh, V. P. (2003). *Chelovek i Vselennaya: kognitivnyy analiz [A man and the Universe: cognitive analysis]*. 2nd ed., rev. Zaporizhzhia: Prosvita [in Russian].

Матеріали четвертої Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Українська наука XXI століття», (Київ, 25–27 червня 2008 р.). – К. : Меганом, 2008. – С. 17-19.

6. Сисоєва С. О. Педагогічна творчість : монографія / С. О. Сисоєва. – Х., К. : Книжкове видавництво «Каравела», 1998. – 150 с.

7. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. / В. О. Сухомлинський. – Т. 1. Проблеми виховання всебічно розвинутої особистості. Духовний світ школяра. Методика виховання колективу. – К. : Рад. шк., 1976. – 654 с.

8. Татушко Е. Н. Формирование творческой личности будущего специалиста: акмеологический аспект [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Npdntu_pps/20093/tatushko.pdf

2. Kogan, I. M. (2002). *Tvorcheskiy poisk: energomotivatsonnyy aspekt [Creative research: energy and motivation aspect]*. *Voprosy psikhologii – Issues of psychology*, 3, 138-146 [in Russian].

3. Klarin, M. V. (1989). *Pedagogicheskaya tekhnologiya v uchebnom protsesse. Analiz zarubezhnogo opyta [Pedagogical technology in the educational process. Review of foreign experience]*. Moscow: Znanie [in Russian].

4. Kon, N. H., & Mazhara, T. V. (2007). Funktsii solfedzhio u formuvanni navychok samostiinoho muzykuvannia studentiv muzychno-pedahohichnoho navchalnoho zakladu [Functions of solfeggio in forming the skills of independent music-making of students of universities for music pedagogy]. *Naukovyi visnyk PDPU im. K. D. Ushynskoho. Spetsvyпуск. Mystetska osvita: suchasnyi stan i perspektyvy rozvytku – Academic bulletin of SUN-PU named after K. D. Ushynsky. Special edition. Art education: current state and prospects for development*, 2, 45–51. Odesa [in Ukrainian].

5. Muzyka, O. Ya. (2008). Synerhetychna kontseptsiia rozvytku tvorchykh zdbnostei osobystosti [Synergetic strategy for the development of personality's creativity]. *Ukrainska nauka XXI stolittia – Ukrainian science in*

the 21st century: Proceedings of the 4th All-Ukraine research and practice online conference. (pp. 17-19). Kyiv: Mehanom [in Ukrainian].

6. Sysoieva, S. O. (1998). *Pedahohichna tvorchist [Pedagogical creativity]*. Kharkiv, Kyiv: Knyzhkove vydavnytstvo «Karavela» [in Ukrainian].

7. Sukhomlynskyi, V. O. (1976). *Vybrani tvory. Problemy vykhovannia vsebichno rozvynenoj osobystosti. Dukhovnyi svit shkoliara. Metodyka vykhovannia kolektivu [Selected works. Problems of educating a many-sided personality. Spiritual world of a schoolchild. Methods of educating a team]*. (Vols. 1). Kyiv: Radianska shkola [in Ukrainian].

8. Tatushko, Ye. N. (n.d.). *Formirovanie tvorcheskoy lichnosti budushchego spetsialista: akmeologicheskii aspekt [The formation of future specialist's creative personality: acmeological aspect]*. Retrieved from: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Npdntu_pps/20093/tatushko.pdf [in Russian].

Лю Цзя,

аспірант кафедри музикального мистецтва та хореографії,
Южноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського,
ул. Фонтанская дорога, 4, г. Одесса, Украина

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПОДГОТОВКИ МАГИСТРАНТОВ-ВОКАЛИСТОВ К ИННОВАЦИОННО-ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье освещаются вопросы подготовки студентов магистратуры – будущих исполнителей и преподавателей вокального искусства – к овладению инновационными технологиями в их профессиональной деятельности. Актуальность статьи обусловлена тем, что вопросы подготовки студентов к инновационной деятельности в процессе овладения искусством вокала до сих пор не подвергались специальному исследованию. Рассмотрены научные источники, в которых характеризуются сущность и специфика инновационных технологий, а также сущность подготовки студентов к внедрению инновационных технологий. Основными составляющими подготовки названы: совокупность психолого-педагогических установок, определяющих специальный набор и компоновку форм и методов обучения; организационно-методический инструментарий педагогического процесса; комплекс системных, взаимосвязанных, применяемых в определенном алгоритме организационных форм и методов педагогического воздействия; осуществление мониторинга и коррекция полученных результатов, благодаря которым обеспечивается достижение прогнозируемого результата в подготовке будущего специалиста. Процесс внедрения инновационных технологий связывается с динамичностью процесса получения знаний, умений и навыков в области вокального искусства; самостоятельным подбором и интерпретацией произведений; формированием способности к самоанализу и самооценке, к самосовершенствованию в вокально-исполнительской и педагогической деятельности. Обоснованы педагогические условия, которые способствуют овладению студентами инновационными технологиями и умению их успешно применять в исполнительской и преподавательской деятельности вокалиста. Первым педагогическим условием определено обеспечение комфортного психологического климата, в котором происходит учебный процесс, стиля педагогического общения, – факторов, которые влияют на степень уверенности студента в своих возможностях, его способность к экспериментированию, готовность к преодолению неудачи. Вторым педагогическим условием названа сформированность личностных качеств студента, от которых зависит эффективность его подготовки к инновационно-творческой деятельности, в частности – эмоционально-волевых, интеллектуальных качеств; целеустремленности, работоспособности; морально-этических черт, например, ответственности за вокальное развитие своих воспитанников. В качестве третьего педагогического условия названа организация поэтапной подготовки студентов-вокалистов к профессионально-инновационному творчеству в исполнительской, методико-теоретической и педагогически-практической формах учебной деятельности. Сделан вывод о том, что на основе применения указанных педагогических условий достигается более высокий уровень овладения студентами инновационными технологиями, расширяются их возможности в совершенствовании своей учебной, исполнительской и будущей педагогической деятельности.

Ключевые слова: вокальная подготовка, инновационные технологии, педагогические условия, вокальное исполнительство, преподаватель вокала.

Liu Jia,
post-graduate student, Department of Music Art and Choreography,
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,
4, Fontanska doroha Str., Odesa, Ukraine

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF PREPARING MASTER'S STUDENTS MAJORING IN SINGING FOR INNOVATIVE PROFESSIONAL ACTIVITIES

The paper deals with the issues of preparing Master's students – future singers and voice teachers – for mastering innovative technologies in their professional activities. The relevance of the paper is determined by the fact that the above mentioned issues are currently understudied. Consequently, the author has considered scholarly literature, in which the essence and specificity of innovative technologies are characterized, as well as the essence of preparing students for innovative technologies implementation. The preparation includes the following components: the complex of psycho-pedagogical orientations determining certain forms and methods of teaching; organizational and tutorial tools of the teaching process; the complex of systemic interrelated forms and methods of pedagogical impact applied according to a certain algorithm; monitoring and correction of the obtained results, which facilitate achieving the anticipated result of training future specialists. The process of implementing innovative technologies is associated with the responsiveness of acquiring knowledge, abilities and skills in vocal art; individual choosing and interpretation of works; forming the capacity for self-analysis and self-evaluation, self-improvement in performing and teaching activities. The pedagogical conditions that facilitate students' mastering innovative technologies and their ability to apply them effectively in singer's performing and teaching activities have been substantiated. The first pedagogical condition involves providing comfortable psychological climate and style of pedagogical communication in the teaching process, i.e. factors that influence students' self-confidence, their ability to experiment, and readiness for overcoming failures. The second pedagogical condition is considered to be the level of development of students' personal qualities (emotional and volitional, intellectual qualities; determination; performance capabilities; moral traits like responsibility for vocal development of their pupils), which determine the efficiency of their preparation for innovative creative activity. The third pedagogical condition involves organization of gradual preparation of students-singers for professional innovative creativity in performing, methodical and theoretical, pedagogical and practical forms of teaching activities. It has been concluded that after implementing the above mentioned pedagogical conditions it is possible to achieve higher level of students' competence in innovative technologies; there appear more opportunities for them to improve their learning, performing and future pedagogical activities.

Keywords: vocal training, innovative technologies, pedagogical conditions, vocal performance, voice teacher.

Рецензент: д. мистецтвознавства, проф. С. В. Шин

Подано до редакції 20.06.2016

УДК: 378.011.3-051:78

Тарас Дмитрович Пухальський,
асистент кафедри музичного мистецтва,
Кам'янець-Подільський національний університету імені Івана Огієнка,
вул. Огієнка 61, м. Кам'янець-Подільський, Україна

ОСОБИСТІСНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

У статті здійснено аналіз особистісної складової професійної компетентності вчителів музики та висвітлено місце і роль особистісних характеристик у його професійній підготовці. Конкретизовано особистісну складову професійної компетентності учителя музики та визначено її як сукупність індивідуально-психологічних особливостей, особистісних здібностей та особистісних якостей. Обґрунтовано фундаментальність особистісної складової у структурі професійної компетентності учителя музики.

Ключові слова: особистісні характеристики, особистісні якості, педагогічні здібності, музичні здібності, творчі здібності, учитель музики.

Постановка проблеми. Перехід освітнього процесу нашої держави на компетентнісну модель має на меті підготовку високоякісних фахівців відповідно до сучасних вимог і тенденцій на освітньому ринку. Проблема формування професійної компетентності майбутніх учителів не втрачає актуальності та утримує стійкий інтерес науковців, однак їхні погляди в окремих аспек-

тах зазначеної проблематики різняться, тому і потребують подальшої наукової розробки.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Аналіз наукових досліджень дав можливість виділити основні підходи у визначенні професійної компетентності вчителя, які різняться за широтою розуміння самого поняття. У вузькому розумінні ком-